

پاسخ آقای دکتر یزدی به سئوالات هفته‌نامه دوستان

سؤال ۱- مشخصا چه کسانی مخالف دادن پروانه کار قانونی به نهضت می‌باشند و علت این مخالفت

چیست؟

پاسخ ۱- بر طبق قانون احزاب، کمیسیون ماده ۱۰ موظف به رسیدگی به درخواست صدور پروانه احزاب می‌باشد. اعضای این کمیسیون عبارتند از دو نفر نماینده مجلس، به انتخاب خود مجلس، دو نفر از قوه قضائیه و یک نفر از وزارت کشور. به جز نماینده وزارت کشور، دو نفر نماینده مجلس از وابستگان خط راست افراطی بوده‌اند. دو نفر نماینده قوه قضائیه، تا قبل از تصدی آیت‌الله شاهرودی، از وابستگان برجسته خط راست بودند. این افراد احزاب بیرون از حاکمیت و روشنفکران دینی و نیروهای ملی - مذهبی را به طور کلی «غیرخودی» می‌دانند که نه تنها نباید اجازه فعالیت سیاسی به آنها داده شود، بلکه بر حسب تجویز برخی از نظریه‌پردازان شناخته شده این جریان، باید با آنها با خشونت برخورد نموده و از همه رانده شوند. بنابراین کمیسیون با درخواست نهضت آزادی برای صدور پروانه مخالفت کرد. دلایل مخالفت خود را هم به نهضت آزادی ننوشته‌اند. بنابراین روشن نیست که چرا؟

سؤال ۲- آقای ساوجی گفته بودند چنانچه نهضت نام خود را تغییر دهد می‌تواند به صورت قانونی

فعالیت کند. چرا این پیشنهاد را قبول نکردید؟

پاسخ ۲- آقای موحدی ساوجی در صورتی که واقعا به چنین چیزی اعتقاد داشته باشند می‌توانند نظرشان را در کمیسیون ماده ۱۰، که عضو آن هستند، مطرح کنند و اگر کمیسیون با این نظر موافقت کرد آن را رسماً به نهضت آزادی ابلاغ نمایند. تنها در این صورت است که پیشنهاد قابل بحث و بررسی و مطالعه خواهد بود.

نظیر این پیشنهاد را آقای تاجزاده معاون سیاسی وزارت کشور نیز با نمایندگان نهضت آزادی مطرح کردند و توصیه نمودند که نهضت آزادی هم مثل حزب رفاه ترکیه عمل کند، که وقتی حزب رفاه را منحل کردند حزب فضیلت را تشکیل دادند. پاسخ نهضت آزادی این بود و هست که حاکمیت ایران هم با نهضت آزادی همان طور رفتار کند که حکومت لائیک و نظامیان ترکیه با حزب رفاه کردند. یعنی ابتدا پرونده نهضت آزادی به دادگاه صالحه فرستاده بشود تا با حضور هیات منصفه بر طبق اصل ۱۶۸ قانون اساسی محاکمه شود. اگر رأی به انحلال نهضت آزادی داد بر طبق آن عمل شود. رأی دادگاه، نظیر دادگاه حزب رفاه روشن می‌سازد که آیا اعضای نهضت آزادی می‌توانند حزب دیگری تأمین کنند یا خیر، در ایران متأسفانه نه تنها چنین عمل نشده است بلکه حاکمیت کنونی، حتی برای اعضاء و علاقمندان نهضت آزادی هم حق حیات سیاسی و برخورداری از حقوق شهروندی را قائل نیست. در ترکیه حزب رفاه منحل شد و تنها ۵ نفر از رهبران آن برای مدت معینی از حق فعالیت سیاسی محروم شدند. اما روزنامه‌های وابسته به حزب، فرستنده رادیویی و تلویزیونی حزب تعطیل نشد.

مجلس شورای اسلامی ایران که خط راست افراطی و نیروهای ضد دموکراسی و مردم سالاری اکثریت را در دست دارند در ماده ۳۰ قانون انتخابات اعلام انحلال احزاب را به دست «مقامات صالحه» سپرده‌اند و نه تنها اعضا بلکه علاقمندان به این چنین حزبی را از داوطلبی نمایندگی مجلس محروم اعلام کرده‌اند.

سؤال ۳- علت برخورد اخیر و شدید آقای ناطق نوری با نهضت چیست؟

پاسخ ۳ - به نظر می‌رسد انگیزه اصلی شکست در انتخابات ریاست جمهوری و محبوبیت روز افزون نهضت آزادی باشد. آقای ناطق نوری و دوستان افراطی خط راستی ایشان به وضوح ملاحظه کنند که بیست سال کلیه امکانات و ابزارهای وزارت را در اختیار دارند، هر کاری را که خواسته‌اند، کرده‌اند و با هر بهانه‌ای بر سر نهضت آزادی کوبیده‌اند. اما امروز نهضت آزادی، به اقرار خود آقای ناطق نوری، قوی‌تر و محبوب‌تر از هر زمان در جامعه ما، به خصوص در میان جوانان حضور زنده دارد. این واقعیت تلخ برای ایشان و حزب هوادارش قابل درک و هضم نیست. بنابراین واکنش‌های عصبی و نامعقول بیروز داده می‌شود.

سؤال ۴- آیا تصمیم به شرکت در انتخابات را دارید. در صورت پاسخ مثبت به چه نحو در این انتخابات

شرکت خواهید کرد؟

پاسخ ۴ - نهضت آزادی با تمام قوا در انتخابات مجلس ششم شرکت می‌کند. اعضای از نهضت و علاقمندانش ثبت‌نام کرده‌اند. نهضت آزادی حداقل برنامه پیشنهادی خود را اعلام نموده است و از مردم دعوت می‌کند در انتخابات با تمام قوا شرکت کنند و نه به اشخاص، بلکه به برنامه‌ها رأی بدهند. یعنی به کسانی رأی بدهند که اعتبار، تعهد، صداقت و ایمان آنها را به برنامه‌ها می‌دانند.

سؤال ۵ - کاندیداهای مورد نظر شما چه کسانی هستند؟

پاسخ ۵ - در صورتی که صلاحیت اعضای داوطلب و ثبت‌نام کرده نهضت آزادی مورد تایید شورای نگهبان قرار بگیرد، از میان آنها و کسان دیگری از سایر گروه‌ها، که به برنامه اعلام شده نهضت آزادی متعهد باشند، لیستی تهیه و به مردم معرفی خواهد شد.

سؤال ۶ - به نظر شما گروه‌های شرکت کننده در انتخابات با چه شعارها و وعده‌هایی می‌توانند در

انتخابات موفق باشند (مثلاً آقای خاتمی روی جامعه مدنی، توسعه سیاسی و جوانان تاکید داشتند)

پاسخ ۶ - مردم خواهان تغییر و تحول در سیاست‌ها و برنامه مجریان دو دهه گذشته هستند. در انتخابات ریاست جمهوری به عملکرد حاکمان دو دهه گذشته رأی منفی دادند. مردم خواستار بهبود مناسبات سیاسی در راستای توسعه سیاسی، قانونمندی، قانون‌گرایی و جامعه مدنی، تساهل و تسامح هستند. جوانان خواستار فضای باز مناسب برای رشد و ارتقای سیاسی و فرهنگی خود می‌باشند. آنها در آستانه ورود به زندگی بزرگسالی، نیازمند امنیت اجتماعی و اشتغال هستند. جوانان از دخالت‌های مستمر گروه‌های فشار، تحت عناوین مختلف در زندگی فردی و اجتماعی آنان به ستوه آمده‌اند. بنابراین در انتخابات آینده مردم به روند اصلاحات و تحولات رأی می‌دهند و هر کس که معتقد به این برنامه‌ها باشد، مورد استقبال مردم قرار خواهد گرفت.

سؤال ۷ - آیا برنامه‌های توسعه سیاسی آقای خاتمی را تایید می‌کنید و به نظر شما آیا ایشان در زمینه

توسعه سیاسی موفق بوده‌اند؟

پاسخ ۷ - همان طور که بارها در بیانیه‌ها و مصاحبه‌ها متذکر شده‌ایم، ما از برنامه‌های اعلام شده

آقای خاتمی، شامل توسعه سیاسی، قانونمندی، قانون‌گرایی، جامعه مدنی، تساهل و تسامح، حق فعالیت آزادانه مخالفین سیاسی و ... حمایت می‌کنیم. اما در مورد قسمت دوم سؤال شما باید عرض کنم که فضای سیاسی ایران بعد از دوم خرداد ۷۶، به میزان وسیعی باز و مدنی شده است. اما این کافی نیست. آنچه که اکنون ما ناظر آن هستیم، اصطلاحاً تعادل ناپایدار گفته می‌شود. تعادلی که هنوز پایدار نشده است. آقای خاتمی تلاش خود را کرده و می‌کند، ولی هنوز موفق به ثبات و پایداری تعادل سیاسی موجود نشده است. اگر چه آینده قطعاً به سود تثبیت و پایداری این تعادل پیش می‌رود.

سؤال ۸ - به نظر شما موانع توسعه سیاسی چگونه باید برطرف شود؟

پاسخ ۸ - موانع توسعه سیاسی در یک جامعه پیچیده‌ای نظیر ایران، چند بعدی است. هم موانع فرهنگی وجود دارد و هم موانع ساختاری و شکلی. برای از بین بردن موانع توسعه سیاسی ضروری است در تمام این ابعاد کار کرد. به عنوان مثال، استبداد را نباید تنها در مناسبات قدرت قدرت سیاسی خلاصه کرد. سلطه سالیان دراز استبداد در ایران، یک فرهنگ استبدادی به وجود آورده است. در طول صد سال گذشته ما با مستبد مرتب مبارزه کرده و آن را ساقط کرده‌ایم اما به علت وجود فرهنگ استبدادی، به سرعت با مستبد دیگری روبرو شده‌ایم. در درون هر یک از ما ایرانیان، یک شاه کوچک نشسته است. اگر، آب پیدا کند شناور قابلی است. همه ما استعداد شاهنشاه شدن را داریم. حضور این شاه نفس ما در تمام مناسبات اجتماعی، خانوادگی، فرهنگی مشهود است و به اشکال مختلف سر بر می‌آورد. یکی از موانع عمده بر سر راه توسعه سیاسی، همین رسوبات بر جای مانده از دوران طولانی سلطه استبداد است. اما موانع ساختاری و شکلی در مناسبات قدرت سیاسی نیز سد راه توسعه سیاسی هستند. رفع هر دو نوع موانع نیاز به زمان دارد.

سؤال ۹ - وضعیت روابط خارجی ایران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ به نظر شما موضع مناسب ایران در

مقابل آمریکا چگونه باید باشد و رابطه بین ملت‌ها چگونه تحقق پیدا می‌کند؟

پاسخ ۹ - اصل در روابط خارجی علی‌الاصول داشتن ارتباط با تمام کشورهاست. مگر در موارد خاصی که داشتن ارتباط با اصول و موازین ارزشی، مغایرت داشته باشد. نظیر آفریقای جنوبی در دوران آپارتاید و یا اسرائیل در حال حاضر. در برخی از موارد استثنایی ممکن است روابط میان دو کشور آن چنان تیره شود که به قطع ارتباط بیانجامد. اما در بعضی از موارد هم، حتی یک جنگ تمام عیار میان دو کشور لزوماً به قطع روابط منجر نمی‌شود، نظیر روابط دیپلماتیک ایران و عراق، در دوران جنگ. سیاست خارجی هر کشوری ادامه سیاست‌ها و برنامه‌های کلان ملی همان کشور است. هنگامی که این سیاست و برنامه‌ها تدوین و تصویب می‌شوند، سیاست خارجی در جهت تأمین و تحقق آن سیاست‌ها و برنامه‌ها شکل می‌گیرد.

سیاست خارجی دولت خاتمی بر محور تنش‌زدایی است که در راستای منافع و مصالح ملی است و می‌توان آنرا مثبت ارزیابی کرد. اما از آنجا که سیاست‌ها و برنامه‌های کلان ملی هنوز تعریف و تدوین شده نیستند، این سیاست به تنهایی بارور نخواهد بود.

موضع ایران در قبال آمریکا نیز باید در چارچوب کاهش تنش‌ها باشد و مناسب‌ترین راه این است که دولت ایران آمادگی خود را برای مذاکرات رسمی و علنی با دولت آمریکا، برای حل اختلافات و تأمین

مطالبات ایران همراه با پیش‌شرط‌های خود برای این مذاکرات اعلام نماید. رابطه ملت‌ها، مقوله دیگری است و به کلی با رابطه دولت‌ها متفاوت است. ممکن است رابطه رسمی میان دو دولت قطع شده باشد، اما روابط میان ملت‌هایشان هم چنان برقرار بماند. رابطه میان ملت‌ها در چارچوب روابط عموماً فرهنگی و اقتصادی تعریف می‌شود و شکل و ساختار و گسترش آن به نیازهای فرهنگی و یا اقتصادی دو طرف بستگی دارد.

سؤال ۱۰ - پیشنهادت شما برای به ثمر رسیدن پرونده قتل‌های زنجیره‌ای چیست؟

پاسخ ۱۰ - اگر مردم صاحبان اصلی این سرزمین هستند، منافع ملی ایجاب می‌کند، مردم در جریان کلیه اطلاعات مربوط به قتل‌ها قرار بگیرند. در درازمدت این امر به نفع ملت و مملکت و حتی حاکمیت تمام خواهد شد.

سؤال ۱۱ - آقای یزدی تا به حال با عوامل قتل‌های زنجیره‌ای برخوردی داشتند یا خیر، توضیح دهید؟

پاسخ ۱۱ - البته همه عوامل قتل‌های زنجیره‌ای با عکس و تفصیلات معرفی نشده‌اند، اما تا آن جا که به خاطر دارم با آن عواملی که معرفی شده‌اند - نظیر سعید امامی - برخوردی نداشته‌ام.